

Rapport till Svenska ICOM från AEOM:s konferens 2011

Undertecknad har erhållit ett mycket välkommet resebidrag från Svenska ICOM för att kunna delta i AEOM :s (Association for European Open Air Museums) 25:e konferens (äger rum vartannat år) i Slovakien och Tjeckien 20-25 augusti 2011. Nedan följer en kort reserapport.

Konferensen ägde rum på olika orter i norra Slovakien och Tjeckien, och vi förflyttade oss från Bardejov, Slovakien, till Roznov pod Radhostem i Tjeckien. De höga Tatras-bergen fanns i bakgrunden under bussresorna mellan olika friluftsmuseer, och vi passerade flera fantastiska slott och medeltida städer, en del av Slovakiens och Tjeckiens rika kulturarv.

Besök gjordes på följande friluftsmuseer:

The Museum of Folk Architecture of the Saris museum, Bardejov

Museum of Ukrainian Culture, Svidnik

Liptov Village Museum, Pribylina

Orava Village Museum, Zuberec

Slovak Village, Martin

Wallachian Open Air Museum, Roznov pod Radhostem

Postevny kulturresevat (skidort i jugendstil)

Dessutom besöktes Bardejov stadskärna som är ett UNESCO världsarv.

Teman för konferensen var "Att arbeta med barn" och "Att presentera traditionellt jordbruk på friluftsmuseer".

Upplägget för föreläsningdelen av konferensen är att man har en "Keynote-speaker" som ofta är en forskare, och som följs av två kommentatorer, ofta från friluftsmuseivärlden, och därefter är det medlemsinlägg inom temat eller utom temat.

Tema I "Att arbeta med barn"

Keynote-speaker var professor i psykologi Barbora Mesárosová, Comenius

University, Bratislava. Hon föreläste om barns olika utvecklingsstadier, utifrån vid vilka åldrar då barn är särskilt mottagliga för inläring. Enligt henne är barn i åldrarna 6-12 mest intresserade av hur saker fungerar, och i tonåren övertar intresset för relationer, etik, värderingar och identitet.

Som museum ska man därför prioritera "görande" med barn, alltså att de får prova på hur saker och ting fungerar, och med tonåringar kan man utifrån t ex en utställning diskutera värderingar. Det är ett sätt att arbeta pedagogiskt som vi från de nordiska länderna väl känner igen från våra verksamheter.

Diskussionen hettade till lite när Barbora uttryckte vikten av att pojkar fick prova på traditionella manssysslor och flickor dito kvinnosysslor, hon menar att barnen trivs bättre med det än att "könsöverskrida". I diskussionen blev det tydligt att de skandinaviska museerna + Belgien/Holland och Storbritannien har ett annat genusperspektiv på verksamheten än Östeuropa och Tyskland. Vi var flera som blev ganska upprörda över det förhållningssättet och som menar att det är viktigt att museerna inte bidrar till att cementera könsrollerna. Denna geografiska skiljelinje återkommer under konferensen i flera ämnen.

En annan viktig kunskap som Barbora bekräftade är att föräldrarnas engagemang för kulturverksamhet/museer är mycket viktig för särskilt yngre barns museiintresse, och de flesta museer i Sverige har ju också någon typ av familjeprogram för att locka nya besökare. Familjebesök är enligt Barbora t o m mer präglande än museibesök via skolan.

Kommentar 1: Richard Evans, Beamish museum, England.

Beamish är ett helt avgiftsfinansierat friluftsmuseum, utan skattefinansiering. Museet skildrar norra Englands gruvdistrikt under perioden 1820-1910 c:a, och innehåller bl a gruva, en liten gruvstad, gårdar, historisk järnväg och andra fordon, en fish and chips-shop mm. Beamish lägger stor vikt vid att skildra den regionala/lokala historien, de letar efter autentiska berättelser i pressarkiv. Ett exempel är att de har tagit fram en tidsresa om evakueringen av barn under Andra vk, med autentiska berättelser om verkliga barn. Tanken är att stärka stoltheten och identiteten bland barn i det krisdrabbade Nordvästra England, med Englands högsta arbetslöshet och en inte alltför ljus framtid.

Under diskussionen efteråt berättade Charlotte Ahnlund Berg om Skansens program för unga – Ungdomstid. Programmet riktar sig till högstadiet och anknyter väl till Barboras forskning – tonåringar vill diskutera värderingar och etikfrågor. Hur var det att vara tonåring förr, fick man ha sex före giftermålet, fick man välja vem man skulle gifta sig med, hur är det nu?

Ett urval medlemsinlägg på temat Barn:

Pieter-Matthijs Gijssbers, Holland Open Air museum, Arnhem

Friluftsmuseet i Arnhem har byggt upp en kinarestaurang som ska berätta om det postkoloniala Holland, immigrationen från f d kolonier. Man vill berätta om hur immigranterna ser på holländarna, som en spegel, istället för tvärtom. I projektet New in Holland – Typically Dutch, försöker man via besökarna att ta reda på hur holländarna ser ut "utifrån". Och även hur Holland har förändrats av immigrationen, liksom immigranterna.

Paula Popoiu-Iuliana, Rumänien berättade om hur man i projektet "Learning from You – Learning from them", arbetar med att museet inte är auktoritet och lär ut, utan

att skapa möten mellan olika etniska grupper som kommer till museet och berättar om sina traditioner.

Tim Sullivan, Sovereign Hill, Australien, ett friluftsmuseum som skildrar guldruschen i Australien, redogjorde för deras modell för museibesök. Han menar att museiupplevelsen består av tre dimensioner; personlig, fysisk och social upplevelse. De har ett tvådagars skolprogram med övernattning som är mycket ambitiöst. Skolorna får utförligt informationsmaterial i förväg, men eleverna skriver också brev till museet om sina förväntningar inför museibesöket. De breven används av museets pedagoger för att skraddarsy museibesöket. Informationsmaterialet innehåller bl a instruktioner om lämplig klädsel och uppförande under viktorsansk tid.

Tema II Jordbrukshistoria

Undertecknad antecknade inte särskilt flitigt under det temat, men det vi fick oss till livs var tre versioner av jordbrukets utveckling under Sovjettiden i Tjeckien, Polen och Bulgarien. En siffra som verkligen fastnade: jordbruksproduktionen i Bulgarien är idag endast 1/10 av vad den var före 1989. Förklaringen var att jordreformer och uppdelning av kolchoser har gjort att det nu bara finns mycket små jordbruk, som inte har råd med moderna maskiner eller metoder. Tyvärr lyckades ingen av föreläsarna (alla historiker) att koppla detta intressanta tema till museiverksamhet, vilket visar på problematiken att i museikonferenser ha föreläsare utan museiologisk kompetens.

Sammanfattning

AEOM:s konferenser är mycket värdefulla för friluftsmuseerna. En hel veckas umgänge innebär mycket nätverkande, och är en grogrund för utveckling och projekt. Nätverket är väldigt bra eftersom många europeiska länder är representerade, så möjligheterna att hitta partners för EU-projekt är stora. Även Australien och Nordamerika brukar vara representerade. Det är lätt att senare kontakta museikollegor som man har rest, ätit och diskuterat med i en hel vecka.

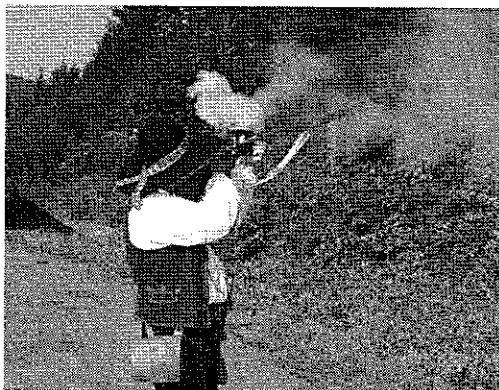
Bardejov, UNESCO Världsarv

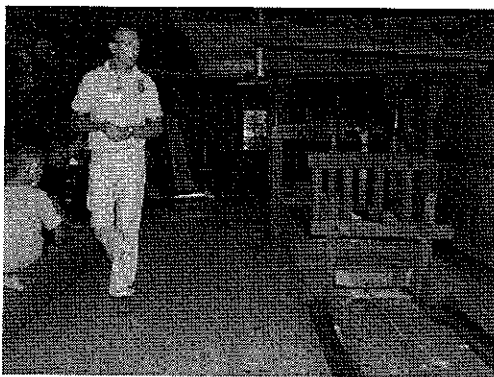
Richard Evans, Beamish; Tina Karlsson, Friluftsmuseet Gamla Linköping; Ågot Gammersvik, Maihaugen, Norge. I bakgrunden Adelheid Ponsioen, Holland. Utanför Bardejov friluftsmusem

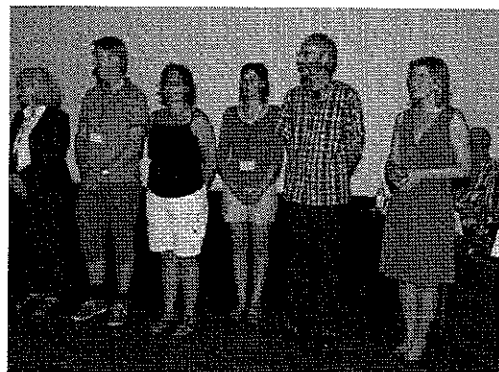
Mottagande på Liptov Village museum. Tre museer på samma dag, med liknande mottagande (alkoholhaltiga drycker och folkdans/musik) i 37 graders värme... En tydlig kulturskillnad.

Mottagande vid gränsen till Tjeckien.

Visning av sågverk i Wallachian Open Air museum

Några av oss rekordmånga nyinvalda medlemmar i AEOM: 13 st

Tina Karlsson
 Museichef
 Friluftsmuseet Gamla Linköping och ny medlem i AEOM